

System administracji publicznej w USA

USA – uwagi wstępne

- System amerykański kształtował się na podłożu rozwiązań angielskich, zmodyfikowanych w duchu liberalno – demokratycznym;
- USA są krajem common law;
- Jest to system „tradycyjny” w tym sensie, że ukształtował się na przestrzeni ponad 200 lat i pod rządami jednej Konstytucji;
- W XX w. cechą administracji USA stało się zbliżenie z sektorem prywatnym

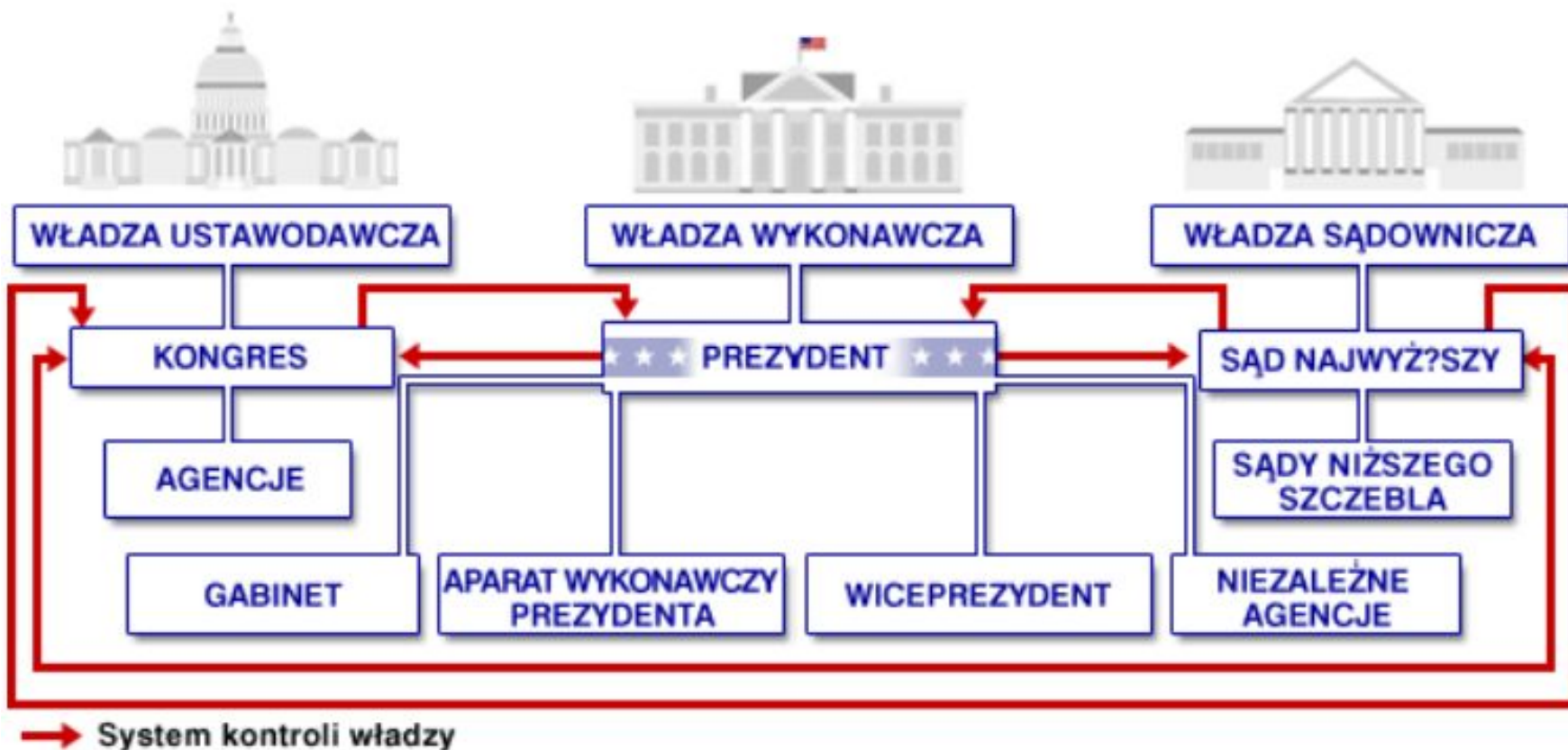

Liberalno – demokratyczna modyfikacja rozwiązań angielskich

- Silny ośrodek władzy wykonawczej (Prezydent pochodzący z wyborów);
- Samorząd terytorialny – od początku pochodzący z wyborów powszechnych;

Trójpodział władzy - USA

Prezydent USA - zadania

- Prezydent jest głównodowodzącym armii;
- Prezydent jest zwierzchnikiem administracji federalnej;
- Administracja federalna prowadzi politykę zagraniczną, obronną i gospodarczą.

Prezydent - kompetencje

- Może żądać od każdego kierownika resortu pisemnej opinii w jakiegokolwiek sprawie, związanej z zadaniami jego urzędu;
- Stosuje prawo łaski;
- Wyznacza, a za radą i zgodą Senatu mianuje ambasadorów, innych pełnomocnych przedstawicieli i konsulów, sędziów Sądu Najwyższego oraz wszystkich innych funkcjonariuszy Stanów Zjednoczonych na urzędy utworzone ustawą ;
- Kongres może powierzyć w drodze ustawy prawo mianowania niższych funkcjonariuszy samemu prezydentowi, sądom albo kierownikom resortów.

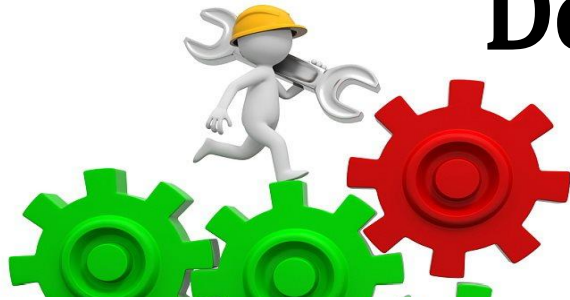
Aparat wykonawczy Prezydenta

- Na aparat wykonawczy Prezydenta składają się gabinet Prezydenta, Biuro Budżetowe, Biuro Doradców Ekonomicznych, Rada Bezpieczeństwa Narodowego;

- Administracja federalna jest zorganizowana w departamenty;
- Prezydent, wiceprezydent i sekretarze stanu (obecnie 15) oraz wyznaczone przez Prezydenta osoby obradują jako gabinet;

Departamenty

- Na czele departamentu stoi sekretarz stanu, który ma wobec Prezydenta jedynie głos doradczy;
- Departamenty tworzy Kongres;

John Forbes Kerry
1 lutego 2013

- Obecnie funkcjonują Departamenty Rolnictwa, Handlu, Obrony, Edukacji, Zdrowia i Usług Publicznych, Budownictwa i Rozwoju Miast, Energii, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Transportu i inne.

Organizacja departamentów

- Każdy departament dzieli się na wydziały, urzędy i biura;
- Tworzy się delegatury departamentów na terenie całego kraju;
- Instytucje administracji federalnej wyodrębnione z departamentów nazywa się niezależnymi agencjami.

Niezależne agencje

- Są powoływane przez Kongres;
- Obecnie istnieje około 60 agencji.
- Ich celem jest pomoc we wdrażaniu bieżącej polityki lub świadczenie wyspecjalizowanych usług.

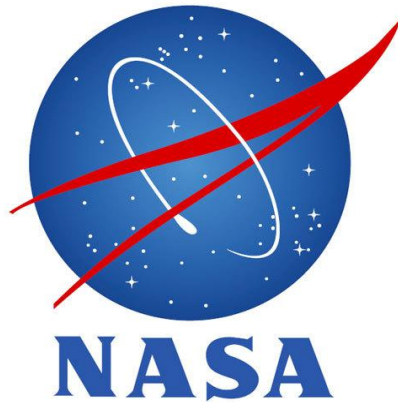

Niezależne agencje – rodzaje

1. Niezależne agencje przypominające urzędy centralne – kierowane jednoosobowo, mają zadania typowo administracyjne.
2. Niezależne agencje regulacyjne - na ich czele stoją kolegia, złożone z osób należących do obydwu wielkich partii. Ich zadania obejmują udzielanie koncesji, stanowienie przepisów, wydawanie decyzji o charakterze sądowym.

Niezależne agencje – przykłady

- NASA

- CIA;

- Narodowa Fundacja Nauki;
- Urząd Pocztowy USA;

- Korpus Pokoju;

Wpływ rozwiązań federalistycznych

- Podział kraju jest trójstopniowy – typowy dla państw federalnych, m.in. USA (stany, hrabstwa, jednostki gminne);
- W razie sporów kompetencyjnych domniemuje się właściwość stanów, a nie administracji federalnej; 10. poprawka do Konstytucji;
- Jednostkom samorządu terytorialnego wolno tylko to, na co pozwala im wyraźnie prawo – nie ma domniemania kompetencji (tzw. Dillon rule).

Podział terytorialny USA

- Rozwiązania instytucjonalne różnią się w zależności od stanów;

- Stany (50 + 1 dystrykt federalny - Waszyngton)

- Hrabstwa (3077). 2 stany – Luizjana i Alaska nie dzielą się na stany, lecz na gminy (ang. borough). Stan Delaware dzieli się na 3 hrabstwa, a Teksas na 254;

Podział terytorialny

- Obok hrabstw występują też „niezależne miasta” – ogółem 42; 39 z nich jest położonych w Wirginii; Inne przykłady – Baltimore, Maryland;
- Organizacja najniższego szczebla podziału jest pozostawiona całkowicie swobodnemu uznaniu legislatury stanu – z reguły są to gminy, miasta, wioski.

Przykład – Alabama

- Alabama dzieli się na 67 hrabstw;
- Samorządem hrabstwa jest county commission;
- Hrabstwa dzielą się na city (powyżej 2 tys. mieszkańców) i towns (mniejsze miasta)

Alabama Counties

Alabama

- Przykładowe instytucje samorządowe:
 - Authorities for coliseums, parks, exhibits, fairgrounds (gminy powyżej 115 tys. mieszkańców)
 - Boards of health (gmina)
 - Communications districts (emergency) (board represents a single county)
 - Industrial development authorities (gmina)

Wniosek

- Nauka o administracji w USA i Europie inaczej rozumieją samo pojęcie „administracji”, a w ślad za tym „systemu administracji.” W USA klasyczne jest podejście z punktu widzenia zarządzania, obejmujące zakresem zarówno administrację publiczną, jak i aparat zarządzania przedsiębiorczością prywatną. W Europie - z reguły tylko administracja publiczna.
- Stale następuje wymiana kadr między sektorem prywatnym i publicznym.
- Wiele rozwiązań sektora prywatnego zostało przeniesionych na grunt administracji publicznej.

Dziękuję za uwagę

